

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לויתן.....1
- ב. והשאר מחלקין אותו ועושין בו סחורה בשוקי ירושלים.....2
- ג. שכל מי שענינו צרות בתלמידי חכמים בעולם הזה מתמלאות עיניו עשן לעולם הבא
2
- ד. ספינה ... לא קנה עד שימשוך את כולה.....3
- ה. כיצד במסירה אחזה בטלפה ... בזוג שבצוארה קנאה כיצד במשיכה קורא לה והיא באה ... כיון שעקרה יד ורגל קנאה.....4

דף עה.

א. עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לויתן

מכאן נהגו¹ שכשיוצאים מן הסוכה בסוף חג הסוכות אומרים תפילה כשיוצאין מן הסוכה: יהי רצון מלפניך יידי אלהינו ואלהי אבותינו, פשם שקימתי וישבתי בסופה זו פן אפכה לשנה הפאה² לישב בספת עורו של

¹ רמ"א או"ח תרסז בשם הכל בו ושם הנוסח רק – יהי רצון שנזכה לישב בסוכה של לויתן, ועיין בביאור הגר"א שצייץ את גמרתינו למקור

² בן הנוסח בסידורים ולכאורה נוסחא מוטעת היא. דאף דאמרינן בבבא בתרא (דף עה ע"א) עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לויתן, ע"כ לא בסוכה של מצוה קאמר, דעור אפילו עור הדג שאינו מקבל מומאה, מ"מ פסול לסכך מפני שאינו גדולי קרקע כמש"כ רמ"א, או שלא לומר עכ"פ בסוכת עור, דבזה מהרש"א בב"ב שם, שמפרש דבסוכה של מצוה קאמר, באמת צ"ע ממעם זה. ומה שאומרים לשנה הבאה, משמע כעת חיה דהיינו בסוכות, נזכה לישב בסוכת עור של לויתן, וזה אינו דעור של לויתן פסול לסכך. ולכן לענ"ד הגירסא עיקר שלא לומר לשנה הבאה אלא סתם כמש"כ רמ"א, או שלא לומר עכ"פ בסוכת עור, דבזה יש לפרש שנתהנו בסוכה כשרה מסעודה של לויתן. בכורי יעקב שם ס"ק ד. ואין לומר דמיירי בדפנות הסוכה, שהם כשרים גם בדברים שאין גידולי קרקע. שהרי להלן בגמ' זכה עושין לו סוכה, לא זכה עושין לו צל". ומבאר רש"י שם, זכה עושין לו סוכה – היינו מלמעלה נג וארבע דפנות מארבע רוחות. לא זכה עושין לו צל – היינו סכך בלא מחיצות הרי מבואר מהגמ', שהסכך ודאי עשוי מעורו של לויתן, אלא מי שזכה אז גם הדפנות מעורו של לויתן. ועוד דעל שם הסכך קרויה סוכה עיין רש"י כאן בסוגיא, וא"כ הדרא קושיא לדוכתא. ועיין במהרש"א (בד"ה והשאר) כתב, דהסוכה של עורו של לויתן תהיה סוכה של מצוה. וא"כ הדברים עדיין צריכים עיון.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

לְוִיתָן וַיֵּשׁ שְׂאוֹמְרִים יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ דָּוָד אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּהֵי אֲבוֹתֵינוּ, כְּשֵׁם שְׂקִימָתִי וַיִּשְׁבְּתִי בְּסוּפָה זוּ בֵּין אֲזוּכָה לֵישֵׁב בְּסִפְתַּת עוֹרוֹ שֶׁל לְוִיתָן לְשָׁנָה הַבְּאֵה³ בִּירוּשָׁלַיִם.

ב. והשאר מחלקין אותו ועושין בו סחורה בשוקי ירושלים

גדול העושה שותפות עם תלמיד חכם שעל ידו לומד הת"ח מהמחזיק ומסייע ביד תלמיד חכמים. שבסעודת הלוי⁴ לעתיד לבא תהיה בעדן גן אלהים שמה יאכלו תלמידי חכמים הצדיקים לפני האלהים מגופו של לוי⁵ דהיינו בשרו שהוא אור צח אור בהיר יותר מעורו

אבל הסותרים בעלי מעשים טובים אשר החזיקו בלומדי תורה לא יזכו למדריגה הגדולה הזאת לאכול מבשר לוי⁵ לפני האלהים בנגן עדן אבל יזכו לאכול ממנו בשוק ירושלים של עולם הבא דהיינו מה שישאירו תלמידים חכמים מסעודתן יחלקו תלמידים חכמים המותר ההוא בין הסותרים אשר החזיקו בלומדי תורה ויאכלו חלקם בשוק ירושלים של עולם הבא.

והמטיל מלאי לכיס של ת"ח שעיקר לימודו של ת"ח על ידו הוא, שהוא כיששכר וזבולון שעשו שותפות בהדי הדדי, זוכה ויושב בישיבה של מעלה ואוכלין חלק כחלק, אבל מסייע בעלמא לא יזכה לסעודה גופה כי אם אל הנותר ממנה.

ג. שכל מי שעיניו צרות בתלמידי חכמים בעולם הזה

מתמלאות עיניו עשן לעולם הבא

לעולם יחזיק אדם תורה מתוך שמחה ויתכבד שזכה למצוה זו שיש שני מחזיקי תורה⁵, א. שמחזיק באהבה והוא מחזיק עצמו בה, והוא נהנה וחושב לכבוד במה שזכה לזה, לו עין חיים היא בעוה"ב, ב. יש שאינו נהנה בזה

³ כן הנוסח בסידור "בית יעקב" להרב יעב"ץ זצ"ל ובלשון זה מיושב שאין הכונה שנשב בחג הסוכות דוקא אלא לשנה הבאה בנאולה נשב נתי שיהיה במהרה

⁴ תורת חיים שם

⁵ הרחב דבר דברים פרק לג פסוק ד (פרשת וזאת הברכה)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אלא בעל כרחו נצרך לשמור את התורה, הוא מאושר בפי הבריות בשוה עם מחזיקים עצמם בה, שהרי אין הבריות יודעים מחשבת התומכים, אבל לעתיד לבא לא יתענג בצל החכמה. שענינו צרות, שאין חושב לו לכבוד שמחזיק עצמו בה, לא יהיה לו עונג מתורתו לעתיד לבוא, אלא שיהא מאושר שיש לו חופה נאה, אבל הוא לא יהנה ממנה שענינו מתעשנות.

דף עה:

ד. ספינה ... לא קנה עד שימשוך את כולָה

הקונה במשיכה⁶ צריך שימשוך החפץ כולו⁷, ויוציאנו מכל המקום שהוא מונח, ולפיכך הספינה⁸ כשנקנית במשיכה, צריך שימשכנה כולה ויוציאנה מכל המקום שהיתה בו. ויכול למשכה על ידי השטתה ממקומה במשומים ואם היא גדולה שאינה שטה במשומים כי אם ע"י הרוח, כיון שהגביה את המפרש והלכה ע"י הרוח חשיב במשיכה וכן כשהפעיל המנוע, ושטה על ידי כך ממקומה.

יש אומרים⁹ שאינה נקנית במשיכה אלא במים, כגון מים שבסימטא או בחצר של שניהם¹⁰, שמשיכה קונה בהם, אבל ספינה המונחת ביבשה אינה נקנית אלא בהגבהה שאין דרך משיכת ספינה ביבשה¹¹.

⁶ שו"ע ונו"כ קצה ז

⁷ והיינו כשמושכו על הארץ (שאם הוא מגביה הרי קונה בהגבהה, ואם מגביה פחות משיעור הגבהה לכל מאן כדאית ליה, חשיב כמושכו על הארץ), צריך שיוציאנו מכל המקום, שיגיע סופו למקום שהיה מונח קודם ראשו, ולא סגי במשיכה כל דהו, אף על גב דכל החפץ זו ממקומו הראשון, ודעת הטור דדוקא בבהמה (לחד מ"ד) ובספינה צריך שימשוך את כולה, משום שבמשיכה כל דהו אזלא ממילא, אבל שאר מטלטלין שאינו נמשך אלא מכח המושך, משיכה כל דהו חשיבא משיכה, ובשו"ע לא הובאה דעת הטור.

ובראשונים ב"ב דף פו נחלקו בחבילה או שק של פירות קטנים, שלדעת הרשב"ם צריך למשוך כל החבילה ממקומה, ולדעת הרשב"א והריטב"א שם סגי במשיכה שהפירות שבחבילה יצאו ממקומם. בחידושי רעק"א כתב בשם הירושלמי שמסתפק בדבר שאין דרכו בגרירה אם חשיב גרירה כמשיכה.

⁸ שו"ע ונו"כ שם יג

⁹ שו"ע שם

¹⁰ וכתב בערוה"ש דאמצע הנהר חשיב כרה"ר וסמוך לשפתו חשיב כסימטא.

¹¹ ובביאור הגר"א נראה שלא אמרו כן אלא במו"מ דתליא באמירתו וצריך להיות כדרך שב"א קונים, ולפי"ז בהפקר אפשר דמהני אפילו שלא בדרך משיכה, ולדבריו קונה במסירה גם ביבשה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ה. כיצד במסירה אחזה בטלפה ... בזוג שבצוארה קנאה
כיצד במשיכה קורא לה והיא באה ... כיוון שעקרה יד
ורגל קנאה

כבר התבאר במסכת קידושין דף כב: שבהמה בין דקה ובין גסה נקנית במשיכה¹², ויש אומרים שבהמה גסה נקנית אף במסירה, ויש אומרים שאף בהמה דקה נקנית במסירה¹³.

¹² שו"ע ונו"כ חו"מ קצו א, וא"צ להגביה, לפי שאין דרך להגביה, ופשוט שנקנה גם בהגבהה, כמו בשאר דברים שאין דרך להגביה, ובמאירי קידושין (דף כה) כתב שגדיים וטלאים וכן אווזים ותרנגולים אינם נקנים אלא בהגבהה, שכן דרכן להגביה. כתב בפעמו"ז שאם מסר לו הרסן, ואח"כ שלא בפני המוכר משך הלוקח את הבהמה, קנה במשיכה זו, אף על פי שלא אמר לו משוך וקני, דמסירת הרסן הוי כמסירת מפתח דמהני בחזקה אף שלא בפניו. בחידושי רעק"א ציין לדברי הנ"י בפ"ק דב"מ שפירש בהך איבעיא (דף ט ע"ב) דמשוך בהמה זו וקני כלים שעליה, דאיבעיא להו אם בהמה כפותה נקנית במשיכה ע"י גרירה, כיוון שאין דרך לעשות כן, ולא איפשיטא האיבעיא, וכתב רעק"א שמדברי הרא"ש והטור בסימן רב משמע דפשיטא ליה שקונה ע"י משיכת בהמה כפותה, ועיי' אבן האזל פ"ב מה' מכירה ה"ה, ועיי' שד"ח כללים מערכת ע' כלל סב שדן אם עובר נקנה במשיכת האם.

¹³ שתי הדעות ברמ"א שם ומבואר בדברי הסמ"ע דדוקא במקומות שאינו יכול לקנות במשיכה, לא הטריחוהו חז"ל ותיקנו שיקנה במסירה, ודוקא בבהמה ובספינה תיקנו מסירה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

קנין משיכה¹⁴ בבהמה הוא ע"י שמושכה והלכה או שרכב¹⁵ עליה והלכה, או שקרא לה ובאה¹⁶, או שהכניסה במקל ורצתה לפניו או שהנהיגה בקול¹⁷, כיון שעקרה יד ורגל¹⁸ קנה.

מסירה בבהמה היא שאחזה הלוקח ברגלה, בשערה, באוכף שעליה, במשוי שעליה, ברסן שבפיה או בזוג שבצוארה¹⁹, ונחלקו הפוסקים אם צריך שימסור לו המוכר מיד ליד²⁰.

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ג

¹⁵ והסמ"ע כתב שזה כדעת הר"ף ורמב"ם, אבל דעת הרא"ש והטור שאינו קונה ברכיבה עד שינהיגה ברגליו (בב"י הביא בשם רבינו ירוחם דאשה אין דרכה להנהיג וקונה ברכיבה בלבד, והב"י חולק עליו), וכתב הב"י שגם לדעת הרמב"ם בעינין שתלך (ומיהו בעקירת יד ורגל סגי), ואף על פי שאינה הולכת מחמת הנהגתו, ואילו לדעת הרא"ש והטור בעינין שתלך מחמת הנהגתו, ועי' נה"מ סק"א (ודן שם אם קונה בקנין ד"א), אבל רוכב לבד ואינה מהלכת לא קנה. פתחי חושן חלק ח פרקו הערה כט

¹⁶ עי' לעיל פתחי חושן שם הערה יט מדברי הקצה"ח והנה"מ בסימן רעג אם משיכה מכחו חשיב משיכה, ודעת הנה"מ דלא חשיב משיכה, ולא דמי לקורא לה והיא באה שעשה מעשה בשעת הקנין אבל אם אינו עושה מעשה בשעת הקנין אינו אלא גורם.

¹⁷ וכתב הסמ"ע דהיינו כדעת הר"ף והרמ"ה, אבל הרא"ש והטור ס"ל דחמור וגמל אינו קונה בהנהגה, משום דבגמרא (ב"מ דף ט ע"א) אמרו בהני איכא חד צד דלא קני, והיינו אותו שאין דרכו בכך, ומספקא לו איזה אינו קונה, ולכן במכר ומתנה אינו קונה לא בגמל ולא בחמור בהנהגה, דאוקי ממונא בחזקת מרא קמא, אבל במציאה והפקד דליכא מרא קמא, אין מוציאים מיד המחזיק, אבל הר"ן בסוגיא דקני בהמה וכלים שעליה כתב דמשיכה שהיא ספיקא דדינא קנה, דהוי כתופס ברשות, עיין שם, ומה נכלל בכלל הנהגה, עיין פתחי חושן שם הערה ל שלכאורה נראה, דקאי רק אהנהיגה בקול, דבאידיך הרי תניא בהדיא בפ"ק דקידושין (דף כב ע"ב) דהוי בכלל משיכה, וכן משמע בהגר"א, ובמאירי בפ"ק דב"מ משמע דגם הכישה במקל בכלל הנהגה, וכ"כ הב"י בבד"ה, ולכאורה מלשון הרמב"ם והשו"ע אפשר לדייק דגם קורא לה ובאה בכלל הנהגה, ופשמות לשון משיכה נראה שהאדם הולך לפני הבהמה ומושכה, והנהגה שהולך אחריה ומנהיגה, וצ"ע.

¹⁸ דסני בעקירת יד ורגל, לאפוקי משאר משיכה דבעינין עקירת כולה, דבעקירת יד ורגל ודאי תעקור כולה.

¹⁹ וצ"ע שלא הזכיר הטור והרמ"א פרטי דין מסירה.

²⁰ בשו"ע סימן קצח סעיף ח כתב שא"צ שימסרנו, אלא כיון שאחזו בה הלוקח במצות המוכר קנה, ובב"י הביא דעת כמה ראשונים דלא קנה אלא כשמסר לו המוכר מיד ליד, ולכאורה נראה שאף לדעת הפוסקים שא"צ מסירה מיד ליד, מ"מ צריך אמירת המוכר, וכמ"ש הרשב"ם במצות המוכר, ואפשר דאף בפניו בעינין אמירה, ולפי"ז לא דמי ממש למשיכה והגבהה דבפניו א"צ שיאמר לו, וצ"ע. ועיין פתחי חושן שם הערה לב שכתב ועדיין לא מצאתי מה הסברא של קנין מסירה, דהיינו שאחזו ברגל הבהמה או במשאה, מבלי שינהיגה, ואפילו לדעת הפוסקים שמוסר לו מיד ליד, איך מוסר לו אחיזה בגוף הבהמה, וכ"ש לדעת הפוסקים שאפילו בלא מסירה, ואפשר שבזמנם היה זה מעין קנין, ופשוט שבשאר מטלטלין לא שייך קנין מסירה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

